



Handläggare: Lena Skott
Telefon: 508 09 032

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar - svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Stefan Larsson Lindmark
vik. avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande med anledning av promemorian *Barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar* som har upprättats inom utbildningsdepartementet och remitterats till bland annat Stockholms stad. I promemorian lämnas förslag om barnomsorgspeng och allmän förskola för treåringar samt förslag till lagändringar i nuvarande skollag.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslagen om barnomsorgspeng respektive allmän förskola även för treåringar. Förvaltningen instämmer i att föräldrar ska ha stora möjligheter att välja olika former av pedagogisk verksamhet och omsorg som passar barns och familjers olika behov. Förslagen i promemorian har samma inriktning som valfrihetsutvecklingen inom Stockholms stad. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till promemorians förslag om godkännandeförfarande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid planeringsavdelningen på uppdrag av barn- och ungdomsavdelningen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av promemorian *Barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar* som har upprättats inom utbildningsdepartementet och remitterats till bland annat till Stockholms stad. I promemorian lämnas förslag om barnomsorgspeng och allmän förskola för treåringar samt förslag till lagändringar i nuvarande skollag. Arbetet pågår med att ta fram ett förslag till en ny skollag inom regeringskansliet i den s.k. Skollagsberedningen. I sitt förslag till ny skollag kommer beredningen att återkomma till de frågor som behandlas i promemorian.

Förslagen är en del i regeringens sammanhållna förslag till familjepolitisk reform där andra delar är vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus. Syftet är att öka valfriheten och mångfalden.

Stadsdelsnämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 1 september 2008. Remissen bifogas.

Remissen i korthet

Kommunal bidragsskyldighet till enskild förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg – en barnomsorgspeng

Kommunerna ska vara skyldiga att godkänna och lämna bidrag till såväl enskilda förskolor och fritidshem som enskild pedagogisk verksamhet i andra former om verksamheterna uppfyller i lagen angivna krav. Öppen förskola och öppen fritidsverksamhet omfattas dock inte. Benämningen på förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg som inte drivs i form av förskola, fritidshem, öppen förskola eller öppen fritidshemsverksamhet ändras till ”annan pedagogisk verksamhet”.

Kravet på tillstånd av kommunen för att yrkesmässigt få driva enskilda förskolor och fritidshem avskaffas. Kommunerna ska godkänna enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg i form av förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet samt de krav som anges i skollagen. För att enskild verksamhet ska omfattas av systemet med barnomsorgspeng och ha rätt till kommunalt bidrag krävs att verksamheten är godkänd av den kommun där den bedrivs.

Bestämmelsen i skollagen om straff för den som utan tillstånd driver tillståndspliktig enskild förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg upphävs. Motsvarande bestämmelse saknas på skollagens område i övrigt och bestämmelsen har så vitt känt aldrig tillämpats. Det saknas tillräckliga skäl att behålla bestämmelsen som därför bör upphävas.

Enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg i form av annan pedagogisk verksamhet ska, för att vara bidragsberättigad, vara öppen för alla barn som ska erbjudas plats i motsvarande kommunala verksamheter. Öppenhetskravet gäller dock inte för barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för den enskilda verksamheten att ta emot. Öppenhetskravet gäller inte heller om den kommun där verksamheten bedrivs medger undantag med hänsyn till verksamhetens särskilda karaktär.

Enskild förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg i form av annan pedagogisk verksamhet ska få bidrag även för barn vars vårdnadshavare arbetar i verksamheten om minst lika många barn från andra familjer tas emot i verksamheten.

För varje barn som tas emot i bidragsberättigad förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg med enskild huvudman ska bidrag lämnas av hemkommunen. Bidraget ska lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet. Om ett barn deltar i två olika bidragsberättigade enskilda verksamheter ska kommunen vara skyldig att lämna bidrag till båda. Det kan exempelvis gälla barn som går i allmän förskola och familjedaghem.

Om hemkommunen inte driver en viss verksamhetsform i egen regi ska den kommunen i sin bidragsgivning utgå från kostnaden per barn i en verksamhet som mest liknar den bidragsberättigade verksamheten.

Plats i annan kommun

En kommun ska vara skyldig att, efter önskemål från vårdnadshavarna, ta emot ett barn från en annan kommun i sin förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg om det finns särskilda skäl med hänsyn till barnets förhållanden. I sådana fall ska kommunen ha rätt till ersättning för sina kostnader från barnets hemkommun.

Hemkommunen ska svara för att barn erbjuds förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg. Begreppet ”vistelsekommun” tas bort och för dessa



verksamheter ska gälla samma definition av begreppet hemkommun som gäller för övriga verksamheter som avses i skollagen.

Om en kommun tar emot ett barn från en annan kommun i sin förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg ska hemkommunen vara skyldig att utge bidrag till den mottagande kommunen. Om den mottagande kommunen är skyldig att ta emot ett barn på grund av att det finns särskilda skäl med hänsyn till barnets förhållanden, ska den kommunen få ersättning för sina kostnader från barnets hemkommun.

Avsikten med förslaget är inte att skapa en möjlighet för barn som bor växelvis hos sina föräldrar i två olika kommuner att också gå växelvis i dessa kommuners verksamheter.

Kommunens informationsskyldighet

Kommunens informationsskyldighet ska utökas till att gälla alla former av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg i kommunen, dvs. för verksamhet med både enskild och kommunal huvudman. Information bör omfatta uppgifter om verksamheternas huvudmän, pedagogisk inriktning, organisation, avgifter, lokaler, omfattning vad gäller barn och personal samt gällande statliga och kommunala bestämmelser. Informationen ska även avse möjligheten att driva enskild förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg med bidrag. Informationen ska vara lättillgänglig samt språkligt utformad så att den når ut och förstås av alla berörda kommuninvånare.

Den utökade informationsskyldigheten ska inte heller framöver gälla platstillgången i verksamheter som drivs i enskild regi i eller utanför kommunen. I likhet med vad som gäller idag ska kommunen inte behöva administrera en central kö över lediga platser i verksamheter som drivs i enskild regi.

Allmän förskola även för treåringar

Sedan tidigare finns allmän avgiftsfri förskola för 4-5-åringar som omfattar minst 525 timmar om året. Den infördes i syfte att erbjuda pedagogisk verksamhet till barn som inte får ta del av sådan pedagogisk verksamhet som förskola utgör.

Kommunens skyldighet att anordna allmän förskola ska utvidgas till att gälla plats i förskola från och med höstterminen det år barnet fyller tre år. Allmän förskola ska omfatta minst 525 timmar om året, vara avgiftsfri, tillgänglig för alla barn i den aktuella åldersgruppen samt likvärdig. Verksamheten ska vara obligatorisk för kommunen att anordna, men frivillig för barnen att delta i.



Skälen till förslaget anges vara att alla barn inte har möjlighet att ta del av förskoleverksamhet utifrån gällande bestämmelser. Förutsättningarna inför skolstart ser då olika ut för de barn som har flera år av vistelse i förskola bakom sig när de kommer till förskoleklassen, jämfört med de som inte har det. Allmän förskola ska erbjuda alla barn en pedagogiskt planerad verksamhet och därmed förbättra barnens möjligheter till lärande.

Förvaltningens synpunkter

Sammanfattningsvis är förvaltningen i huvudsak positiv till förslagen om barnomsorgsavgift respektive allmän förskola även för treåringar. Förvaltningen instämmer i att föräldrar ska ha stora möjligheter att välja olika former av pedagogisk verksamhet och omsorg som passar barns och familjers olika behov. Förslagen i promemorian har samma inriktning som valfrihetsutvecklingen inom Stockholms stad. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till promemorians förslag om godkännandeförfarande. Detta, liksom förvaltningens synpunkter i övrigt på remissen, redogörs i det följande.

Godkännandeförfarande och kvalitetskrav

Förvaltningen vill betona vikten av att krav på kvalitet för godkännande även fortsättningsvis hålls på samma nivå som idag och att detta framgår tydligt i skollagen. Det är positivt att det i remissen framhålls att lagens bestämmelser om krav på innehåll och kvalitet även i fortsättningen bör vara gemensamma för alla former av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Såsom förvaltningen tolkar remissen kommer godkännandeförfarandet ske i samband med att bidrag begärs från kommunen. Förvaltningen anser att ett förfarande med godkännande bör ske *innan* verksamheter startar upp, dels för att den enskilde anordnaren i god tid ska få kännedom om kommunens krav för godkännande, dels för att få till stånd en kostnadseffektiv dimensionering av det totala utbudet av förskoleplatser.

Staden bör fastställa riktlinjer för godkännande i likhet med vad som nu finns för tillstånd. Riktlinjerna för godkännande bör harmonisera med stadens mål och intentioner för den pedagogiska verksamheten och som kommer till uttryck i budget och förskoleplan.

Plats i annan kommun

Det är bra att bestämmelserna i skollagen om plats i annan kommun harmoniseras och är enhetliga så att det är samma regler som gäller för såväl enskilda skolor som enskild förskoleverksamhet. Förvaltningen instämmer i att familjers vardag

kan underlättas betydligt av att få plats i annan kommuns verksamhet. Förvaltningen ser också positivt på att det är klart uttryckt att det alltid är den mottagande kommunens bedömning som avgör om barnets förhållanden motiverar en plats i kommunens förskoleverksamhet, i och med att förslaget inverkar på kommunernas planering och ekonomiska förutsättningar.

Kommunalt informationsansvar

Förslaget om ett kommunalt informationsansvar är i linje med utvecklingen av stadens information om olika verksamheter och som tillhandahålls bland annat på stadens webbplats. Förvaltningen utgår från att det kommunala informationsansvaret som anges i remissen gäller för alla *godkända* verksamheter. Kommuner kan inte förväntas ta ansvar för information av verksamheter där innehåll och kvalitet ligger utanför deras kontrollmöjlighet. Det vore bra om detta förtydligas i förslaget. Därutöver är förvaltningen tveksam till att kommuner har resurser att tillhandahålla uppdaterad och detaljerad information om enskilda verksamheter, t.ex. avseende organisation, lokaler och omfattning av barn och personal som nämns i remissen.

I remissen anges vidare att utformningen av informationen samt sättet att sprida den på bör bestämmas av kommunen och att det är viktigt att informationen når ut och förstås av alla berörda kommuninvånare. Förvaltningen anser att det är viktigt i större kommuner att klargöra ansvarsfördelningen för att tillhandahålla olika typer av information. När det gäller den lokala informationen erbjuder Stockholm stad redan idag information om alla tillgängliga val av kommunala och enskilda verksamheter, där fakta om huvudman, adress, pedagogisk inriktning m.m. ingår. Detta görs både av staden centralt liksom av stadsdelsförvaltningar.

Det är rimligt att staden centralt svarar för exempelvis den allmänna informationen som gäller för all verksamhet som ska godkännas, t.ex. om styrsystem, avgifter, kvalitetskrav och tillsyn. I det bör ingå att informera om möjligheten att driva enskild förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg med bidrag.

Allmän förskola för treåringar

Förvaltningen är positiv till att den allmänna förskola utvidgas till att gälla barn som fyllt tre år. Förslaget är i linje med det förstärkta och tydliggjorda pedagogiska uppdrag som förskolan har fått under senare år.

Inom Norrmalms stadsdelsområde går de flesta treåringar i förskola men det kan vara ett bra komplement för de barn som går i annan typ av verksamhet.



Bilaga

Remiss från kommunstyrelsen angående utbildningsdepartementets promemoria om barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar.